

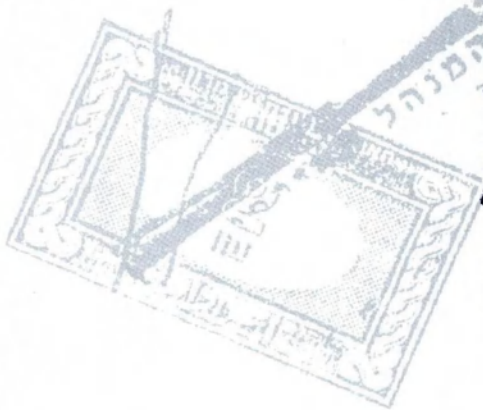
בִּצְלֵם

מרכז המידע הישראלי לזכויות האדם בשטחים

بتسليم مركز المعلومات الاسرائيلي لحقوق النسان في الاراض المحتلة

B'TSELEM - The Israeli Information Center for
Human Rights in the Occupied Territories

דף מידע יוני 1991

9716422
92149
02/667946
92149
02/667271
02/667946
92149
02/667271
02/667946

- מותו של הנער מחמוד עליאן
- התעמרות פקיד מס הכנסה
- לחץ על משפחות מבוקשים

רחוב קרן היסוד 18, ירושלים 92149
טלפון 667274, 02/667271, פקסי 02/667946
شارع كيرن هيسود ١٨ القدس ٩٢١٤٩
טלפון 667274/1 (02)
18 Keren Hayesod st. Jerusalem 92149
Tel. 02/667271, 667274, Fax. 02/667946

בצלם

דף מידע י ו נ י 1 9 9 1

-
- מותו של הנער מחמוד עליאן
 - התעמרות פקיד מס הכנסה
 - לחץ על משפחות מבוקשים

בצלם, מרכז המידע הישראלי לזכויות האדם בשטחים, הוקם בפברואר 1989 על-ידי גוף רחב של משפטנים, אנשי רוח, עיתונאים וחברי כנסת. **בצלם** שם לו למטרה לתעד ולהביא לידיעת קובעי המדיניות והציבור הרחב את הפרות זכויות האדם בשטחים. נתוני **בצלם** מבוססים על עבודת שטח ותחקירים עצמאיים וכן על מקורות ישראלים רשמיים, עיתונות ונתוני מקורות פלסטיניים, במיוחד ארגוני זכויות האדם PHRIC ואל-חאק.

כתיבה ועריכה: רני תלמור
עריכה גראפית: יעל בוברמן
בשער: קטע מטופס טיולים
ISSN 0792-4003

מותו של הנער מחמוד עליאן

העביר דובר צה"ל לבצלם את התשובה הבאה:
בירור נסיבות מותו של הנער בנדון העלה את הממצאים הבאים:
1. הנער שנהרג יידה אבנים לעבר חיילי צה"ל באופן שסיכן את חייו החיילים.
2. הירי לעבר הנער בוצע ע"י חיילים שנמנו על הכח המותקף.
3. בעת שהנער נורה היו החיילים במהלך ביצוע פעילות מבצעית במחנה הפליטים. מכאן שאין אמת בטענה שהחיילים היו בדרכם החוצה מן המחנה.
4. ללא קשר לממצאים הללו, נמשכת חקירת מצי"ח בנושא, כמקובל בכל מקרה של מוות בלתי טבעי.
למחרת, ב-16.4.91, יצא עו"ד יהושע שופמן מהאגודה לזכויות האזרח למחנה הפליטים פרעה, וגבה את שני התצהירים הבאים:

ב-5.4.91 נורה למוות נער בן 14, מחמוד מוחמד סלים עליאן, תושב מחנה הפליטים פרעה שבנפת שכם, בעקבות אירוע שבו נזרקו אבנים על סיור של צה"ל. בשיחה טלפונית, מסר דובר צה"ל לבצלם כי הנער נורה על-ידי אחד מחיילי הסיור המותקף.
מעדויות של תושבי המחנה ושל אנשי אונרו"א, שהיו עדים לתקרית ושהגיעו לידיעת **בצלם**, עלה חשד שהנער נורה מידי צלף, שניצב על גג תצפית מחוץ למחנה. יתרה מזו, לדברי אותם עדים אירע הירי לאחר שהגיף הצבאי שהותקף באבנים עזב את שטח המחנה, או שהיה מצוי בסמוך לשער המחנה בדרכו החוצה, ואנשיו כבר היו מחוץ לטווח האבנים.
בעקבות העדויות הללו, פנה **בצלם** שוב לדובר צה"ל, ב-11.4.91, עדכן אותו בפרטים שהגיעו לידי, וביקש לבדוק שנית את נסיבות המקרה. ב-12.4.91 השיב דובר צה"ל כי מתבצעת בדיקה דקדקנית לבדיקת האירוע. ב-15.4.91, כנראה עם סיומה של הבדיקה,

ת ד פ י ס ת צ ה י ר

אני הח"מ מוחמד צאלח מוחמד ערגיה, ת.ז. 963031414, לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזה בכתב כדלקמן:
1. אני תושב מחנה הפליטים פארה בן 56.
2. ביום שישי 5.4.91 בערך בשעה 16:30 (שעון קיץ) הייתי בתוך חנות הבגדים שלי, ברח' אל-ערגיה.
3. ראיתי ילדים רצים לתוך המחנה. שאלתי אותם מה קרה להם והם אמרו לי שנכנס גיפ של הצבא.
4. ראיתי גיפ עומד בקצה הרחוב, ברחבה שליד המרפאה. ראיתי אבנים שנזרקו על הגיפ. לא ראיתי את זורקי האבנים, שעמדו כנראה מאחורי הבתים.
5. החיילים היו בתוך הגיפ ולא עשו דבר. שמעתי חייל מדבר לתוך מכשיר קשר. שמעתי את המלים "עוד מעט" שחזרו על עצמן. הבנתי את המלים האלה בעברית.
6. כעבור עשרים דקות הגיפ הסתובב ונסע. הצעירים באיזור רדפו אחרי הגיפ.
7. אחרי שכבר לא יכולתי לראות את הגיפ, שמעתי ירייה. חברי סאמי אמר לי שמישהו נפגע. יצאתי מהחנות וראיתי את מחמוד עליאן שנפל ליד הבית הראשון ברחוב.
8. בזמן ששמעתי את היריה לא ראיתי כל ידיו אבנים ברחוב שלי.
9. אני מצהיר כי זה שמי, זו חתימתי ותוכן תצהירי זה – אשר תורגם לי לשפה הערבית – אמת.

אני החי"מ סאמי סלים ערסאן צובה, ת.ז. 1-92257324, לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזה בכתב כדלקמן:

1. אני תושב מחנה הפליטים פארה, בן 43.
2. ביום שישי 5.4.91 בשעות אחר הצהריים ישבתי בחנות ברח' אל-ערגיה הסמוך לכניסה למחנה הפליטים. החנות שייכת לחברי מוחמד אל-ערגיה. ישבתי ליד פתח החנות וראיתי את הדברים שהתרחשו באיזור הסמוך.
3. ראיתי גייפ של חיילים שנכנס למחנה ונעצר בקצה הרחוב, מול מרפאת אונרו"א והכניסה למסגד. ראיתי שהגייפ הותקף באבנים. החיילים לא ירדו מהגייפ ולא הגיבו. שמעתי דיבורים במכשיר הקשר. הם שהו במקום דקות ארוכות (כעשרים דקות ואולי יותר). האבנים נזרקו לסירוגין. הגייפ היה סגור בפלסטיק, וכנראה שהחיילים לא נפגעו.
4. לא ראיתי חיילים אחרים באזור.
5. לאחר כעשרים דקות, כאמור, הגייפ נסע בהילוך אחורי, עשה סיבוב והמשיך בכיוון היציאה מן המחנה. מאז לא ראיתי את הגייפ.
6. לאחר שהגייפ נסע, ולא ראיתי אותו עוד, ראיתי קבוצת אנשים יוצאים מן המסגד. במקביל ראיתי כ-5-6 צעירים רודפים אחרי הגייפ לכיוון היציאה ומיידים אבנים.
7. בין האנשים שיצאו מהמסגד ראיתי את מחמוד מוחמד סלים עליאן, בן 14, אותו הכרתי היטב. הוא חצה את הרחבה שליד המסגד ונכנס לרחוב בו ישבתי, לכיוון הבית שלו. כאשר הגיע לבית הראשון ברחוב, הוא הסתובב לראות את הנעשה באיזור הכניסה למחנה. בדיוק אז, שמעתי ירייה. בעל החנות ביקש שאכנס פנימה, ומשקמתי, ראיתי את מחמוד נופל. עברו שתיים עד ארבע דקות מצאת הגייפ משדה הראייה שלי עד לירייה.
8. רצתי אליי, הרמתי אותו ורצתי לכיוון המרפאה. אך משזוכרתי שהרופא אינו נמצא באותו יום הנחתי את מחמוד, וקראתי לעובד האוי"ם לקחת אותו ברכב של האוי"ם.
9. ראיתי דם היוצא מפיו של מחמוד.
10. נסעתי עם מחמוד לכיוון בית-חולים אל-אתיחאד. עצרנו בביתו של רופא בכפר בידאן. הרופא, עקיל אל פארס, קבע את מותו של מחמוד. הרופא רחץ את פניו של מחמוד וראינו כי יש חור מעל לעינו הימנית.
11. אני מצהיר כי זה שמי, זו חתימתי ותוכן תצהירי זה – אשר תורגם לי לשפה הערבית – אמת.

בדצמבר 1990 הודיע צה"ל כי החל להפעיל בשטחים חוליות מוסוות של חיילים-צלפים, לצורך פגיעה במיידים אבנים. לחוליות אלה ניתן היתר לירות על-מנת לפגוע כאשר יש באבן המושלכת כדי לסכן חיי אדם. הרמטכ"ל דאז, דן שומרון, הסביר לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, כי הצבת הצלפים הפוגעים במיידים אבנים נקבעה אחרי דיונים רבים, וכי הפקודה כתובה באופן מפורט ומדוקדק ואושרה על-ידי הפרקליטות הצבאית (ראה למשל, **הארץ**, 12.12.90). לאחר כשבוע ימים, הורתה לשכת שר הביטחון לצה"ל להפסיק להשתמש במונח "ירי צלפים" ולקרוא לירי

ב-23.4.91, שלח מנהל **בצלם** מכתב לשר הביטחון, צירף את התצהירים, את הדו"ח הרפואי של הרופא שקבע את מותו של הנער, תצלום התצפית שצולם מהמקום בו נפגע הנער ומפה של המחנה ששורטטה על-ידי אנשי אונרו"א. כמו כן צורפה למכתב ההתכתבות בין **בצלם** לבין דובר צה"ל. מנהל **בצלם** ביקש מהשר להורות על פתיחת חקירה יסודית של נסיבות המקרה. אחרי תזכורת, שנשלחה ב-21.5.91, הודיע לנו מר חיים ישראלי, מלשכת שר הביטחון, כי האירוע נמצא בחקירת מצ"ח.

הזה "פעילות יזומה".

הוראות הפתיחה באש של צה"ל מתירות "ירי על-מנת לפגוע" רק במקרה ש"כוחותינו או אזרחים מותקפים באמצעות ירי או חומרי נפץ, כולל בקבוקי תבערה". בכל מקרה אחר, גם כאשר נשקפת לחיילים או לאזרחים סכנת חיים ממשית ומיידית, כתוצאה מיידוי אבנים או כל אמצעי אחר (שאיננו ירי, חומרי נפץ או בקבוק תבערה) מותר הירי אך ורק לעבר רגליו של תוקף מסוים, אשר זוהה כמי שמסכן חיי אדם, וזאת רק אחרי שהיורה קרא קריאת אזהרה וירה יריית אזהרה באויר.

ספק רב אם צלפים, שמטבע הדברים ניצבים במקום מרוחק ואולי גבוה, יכולים לבצע את כל השלבים הללו כפי שדורשות ההוראות. אם אמנם יש היתר ליחידות צלפים לירות על מנת לפגוע במידי אבנים, הרי הוא עומד בסתירה להוראות הפתיחה באש ואיננו חוקי. לאחר דיווח בנושא זה בוועדת החוץ והבטחון, אמר ח"כ יוסי שריד כי היתר כזה, כמוהו כרישיון להוצאה להורג.

גם במקרה הירי של מחמוד עליאן, טענתו של דובר צה"ל כי הוא נורה למוות לאחר שסיכן את חיי החיילים, אין בה כדי להצדיק את הריגתו על פי ההוראות הנהוגות בצה"ל והמצוטטות לעיל.

גם אם נקבל את גירסת דובר צה"ל כלשונה, הירי לעברו של מחמוד עליאן, שפגע בראשו והרגו, נעשה בניגוד להוראות הפתיחה באש. קל וחומר כאשר העדויות והתצהירים בשבועה המצויים בידינו מעלים חשד כבד כי הירי התבצע בנסיבות אחרות לגמרי מאלה שאותן מתאר דובר צה"ל.

מהעדויות עולה כי:

1. הנער כלל לא השתתף בזריקת האבנים אלא יצא מן המסגד לאחר שהגיף נסע מהמקום.
 2. חיילי הגיף שנרגם באבנים לא הגיבו בשעת האירוע.
 3. היריה נורתה לאחר שהגיף כבר לא היה במקום, וממילא לא נשקפה לחיילים סכנה.
- בדו"ח "פתיחה באש", שפורסם ביולי 1990, הצביע **בצלם** על ריבוי החריגות מהוראות הפתיחה באש, שאחראיות למספר הגבוה של נפגעים.
- באותו דו"ח התריע **בצלם** גם כנגד הטיעון, שהחיילים מכוונים לעבר הרגליים, על-פי ההוראות, אבל מחטיאים ופוגעים בחלק העליון של הגוף. אין בטיעון הזה כדי לפטור מאחריות הן את היורה והן את מי שהתיר לו להשתמש בנשק כנגד אזרחים בלא שהכשירו כראוי לתפקידי השיטור המוטלים עליו.

התצפית במחנה הפליטים פארהה, כפי שצולמה מהמקום בו נפל הנער.

התעמרות של פקיד מס הכנסה

צו 1262 מדצמבר 1988, עליו חתום אלוף פיקוד המרכז דאז, עמרם מצנע, אומר, בין השאר:

מי שהוסמך ליתן רשיון או שירות על-פי הוראת הדין או תחיקת הביטחון המנויים בתוספת, רשאי להתנות את מתן השירות או הרשיון, לרבות חידושו, בהמצאת ראיה כי המבקש עשה את הפעולות המוטלות עליו על-פי כל חוק מס, שילם את המס שהוא חייב באותו מועד.

צו זה תופס לגבי לא פחות מ-23 רישיונות והיתרים, ומכסה את כל תחומי החיים של תושבי השטחים, החל באישור יציאה מהאזור דרך רשיון כרייה וחציבה, רשיון בנייה, טלפון, ראיית-חשבון, ביטוח, מלאכה, רשיון נהיגה ורשיון רכב.

פירושו המעשי של הצו הוא, שכל אדם שרוצה רשיון או היתר כלשהו חייב להשיג את התימותיהן של שבע רשויות: המשטרה, מס הכנסה, מס בלו מוסף, מינהל אזרחי, עירייה, משרד הפנים ומס רכוש. זהו תהליך ביורוקרטי ממושך ומסורבל המצריך זמן רב ועמידה בתורים במשרדי הרשויות השונות.

שני המקרים שיובאו להלן מתארים התעמרות מצד פקיד מס הכנסה בתושבי השטחים, שביקשו לחדש את רשיון הנהיגה שלהם.

חילדון אחמד עבד אל-כרים עמאר, בן 21, הוא תושב העיר יריחו. תוקף רשיון הנהיגה שלו פג ב-15.4.91. עמאר הצטייד בטופס טיולים, פינה לעצמו כמה ימים, עבר מרשות לרשות, עמד בתורים, והשיג את החתימות הדרושות ממשטרת יריחו, מבית משפט השלום, מהעירייה, ממס ערך מוסף ומס רכוש.

כדי לקבל את החתימה האחרונה – ממשד מס הכנסה – פנה עמאר לפקיד מס הכנסה בשם אבי, במינהל האזרחי בנפת יריחו. הפקיד שאל את חילדון עמאר במה הוא עוסק. עמאר ענה כי הוא סטודנט, והציג בפני הפקיד תעודת סטודנט ממכללת אל-אברהימה במזרח ירושלים. הפקיד טען כי אין בכך די ודרש מעמאר להציג בפניו תעודות וציונים מכל שנות לימודיו, החל בשנת 1986 ועד 1991, ביניהן תעודות מתקופת היותו תלמיד בבית-הספר התיכון.

עמאר טרח ואסף את כל התעודות הדרושות, כולל הציונים שקיבל בכל מקצועות הלימוד, והביא אותן לפקיד. גם אחרי הצגת כל התעודות הללו, סירב הפקיד

לחתום על הטופס ועל כן לא יכול עמאר לחדש את רשיון הנהיגה שלו.

גם חיאלד אחמד עבד אל-כרים עמאר, עיתונאי בן 27 מיריחו, הגיע אל אותו פקיד בשם אבי כדי להשיג את חתימתו על טופס הטיולים שלו.

חיאלד עמאר ביקש גם הוא לחדש את רשיון הנהיגה שלו. הפקיד בדק במסוף והודיע למר עמאר שאביו עובד כקבלן ושיש בבעלותו חנות.

עמאר השיב כי אביו נפטר בשנת 1985, הציג בפני הפקיד תעודת פטירה וטען כי לאביו לא היתה חנות וגם הוא איננו בעל חנות. הפקיד התעקש ועמאר ביקש לדעת מהי כתובתה של החנות הנמצאת כביכול בבעלותו. הפקיד השיב כי פרטי החנות אינם מצויים בידיו.

על טופס הטיולים של חיאלד עמאר כתוב בכתב יד בעברית "חוב של האבא" (ראה צילום), והפקיד סירב לחתום לחיאלד עמאר על הטופס. לפיכך לא יכול מר עמאר לחדש את רשיון הנהיגה שלו. למותר לציין כי התניית מתן שירות בחובו של צד שלישי איננה חוקית אפילו על-פי הצווים החלים בשטחים, וכמובן שאיננה נהוגה במדינת ישראל.

ב-21.5.91 פנה **בצלם** לפרדי זך, סגן מתאם הפעולות בשטחים, והעביר אליו את פרטי שני המקרים בצירוף כל המסמכים הרלוונטיים. מר זך התבקש לבדוק האם כל המסמכים שנדרש חיאלדון עמאר להציג אכן נחוצים לצורך קבלת אישור ממס הכנסה, ומדוע לא חתם הפקיד על טפסיהם של חיאלדון עמאר ושל חיאלד עמאר. עד היום לא השיב מר זך על פנייתנו.

דו"ח **בצלם** בנושא מערכת המיסוי בשטחים, שפורסם בפברואר 1990, הצביע על ליקויים רבים ועל שימוש באמצעים לא חוקיים לשם גביית המס. הדו"ח התריע כנגד התניית מתן שירות מסוים במילוי חובות שאינן קשורות בשירות המבוקש, וקבע כי הוראה שכזו אינה עומדת בעקרונות המשפט הישראלי. אחת ממסקנות הדו"ח היתה, שהמיסוי נהפך, בין השאר, לפן נוסף של מערכת השליטה בתושבי השטחים, וכך חדל למלא את ייעודו.

בדו"ח נאמר, בין השאר: "שימוש באמצעי מינהלי שלא למטרה לה נועד, גורם להשחתת השלטון, ליחס ציני ומבטל כלפי מטרותיו מצד התושבים, ומה

המינהל האזרחי לדיור יהודה ושומרון
 الإدارة المدنية للبناء والبناء
 המנהל האזרחי לדיור יהודה ושומרון
 الإدارة المدنية للبناء والبناء

הגם נסמך: אישור נכס יריחו
 تقديم طلب الرخصة البلدية لبيع

Handwritten: *הרשמה לרישום*

פרטי הנכס: תיאור מפורט לנכס				
מס פרטי	מס המס	מס המס	מס המס	מס המס
975405333				
מספר	מספר	מספר	מספר	מספר
כתובת: זרוע המדינה / הקריה / הסוכנות / הבית			יריחו	

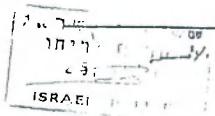
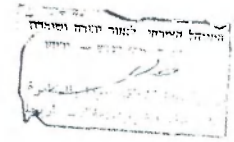

- הנכס כולל: * * *
 * * * * *
 * * * * *
 * * * * *
 * * * * *
 * * * * *
 * * * * *
 * * * * *
 * * * * *

בקשה לקבל חירוש רישיון נהיגה מס 9972754

הנהגה הנכס על אחיזה הנכונים
 تصريح مقدم طلب ان صحت المضبوطات

אני מצהיר בזאת כי כל הפרטים שהסמתי לעיל וידי נכונים ומלאים.
 אשר הפדתי את כל התקנים הנדרשים לקבלת הרישיון.
 אני יודע כי אם הפרטים אינם נכונים או הנהיגה אינה אחת אני צפוי לעונשים הקבועים בדין
 אשר אינני מוכן להם. אני מצהיר בהתחייבותי כי לא אעזוב את הנכס לזמן רב עד אשר אקבל את הרישיון.
 ובחתימה הנכונה
 ושמי: _____

הנני מאשר בזאת את הבקשה למי סעיף _____
 חוק המדינה עבד _____
 המנהל האזרחי לדיור
 יריחו
 מספר: _____

כי התניית מתן שירות במילוי חובה שאיננה קשורה
 ישירות לשירות המבוקש, איננה חוקית, אין לה ולא
 כלום עם צורכי ביטחון, וכל תכליתה להקשות על
 הפלסטינים.
 המקרים המתוארים לעיל מדגימים כיצד משמש
 ההליך הזה בידי פקידי מנינה להתעמרות לשמה
 בתושבים פלסטינים. לפיכך יש לבטל מכול וכול את
 הדרישה מתושבי השטחים להתחמת טופס טיולים
 לצורך קבלת היתר או רישיון.

שחמור יותר, מצד הפקידים ובעלי הסמכות והכוח.
 בהיעדר המטרה החוקית, נהפכה שיטת האכיפה של
 מערכת המיסוי למכשיר פוליטי שהוא גם מכשיר של
 אלימות בירוקרטית.
 ב-3.6.91, הודיע המינהל האזרחי כי תושבי השטחים
 יצטרכו להשיג את חתימותיהן של שבע הרשויות,
 כולל אישור על אי-חבות למס הכנסה, רק פעם בשנה
 ולא בכל פעם שייבקשו לקבל היתר או רישיון.
 אמנם יש בהחלטה החדשה הקלה מסוימת על תושבי
 השטחים, ובצלם מברך על כך. עם זאת אנו סבורים

לחץ על משפחות מבוקשים

על-ידי רשות מרשויות צה"ל בהתאם לסעיף 73א' לצו בדבר הוראות ביטחון.

נטילת תעודת הזהות תלויה במתן תיעוד חלופי, כמפורט בצו. בנטילת תעודת זהות לצורך הבטחת התייצבות תוחזר התעודה מייד לאחר ההתייצבות, והחזרה לא תותנה בביצוע פעולה נוספת כלשהי, כגון בתשלום מיסים, או כל כיוצא בזה.

בנטילת תעודת זהות לצורך הבטחת ביצוע הוראה תוחזר התעודה מייד עם ביצוע ההוראה, או במועד אחר שיהא נקוב בתיעוד החלופי בתוך תקופת תוקפו.

בהודעת הפרקליטות נאמר עוד כי:

הסדרת הנושא כאמור בתחיקת הביטחון לוותה גם בהוראות נוהל מפורטות, בהוראת הרמטכ"ל שיש להקפיד על הפעילות בהתאם לצו ולנוהלים וכן בהנחייה של הפרקליט הצבאי הראשי, שמי שיפר הוראות יש לנקוט נגדו באמצעים משפטיים.

ספק רב אם התנהגות צה"ל במקרים המתוארים לעיל עומדת בקריטריונים המתוארים בהודעת הפרקליטות כפי שנמסרה לבג"צ. יש לחקור את המקרים הללו ולהעמיד לדין את מי שהפרו את ההוראות, כפי שהבטיחה פרקליטות המדינה לעשות.

מלבד החרמת תעודות זהות ואילוף בני המשפחה להתייצב מדי יום במימשל, משתמשים כוחות הביטחון באמצעים בלתי-חוקיים נוספים כדי לאלץ משפחות להסגיר את בניהן המבוקשים.

ב-13.5.91 ביקר באסם עיד **מבצלם** במחנה הפליטים דהיישה, וגבה את העדויות הבאות משלוש נשים תושבות המחנה, שבני-משפחתן מבוקשים על-ידי כוחות הביטחון.

לאחרונה חקר **בצלם** והעביר לעיתונות כמה מקרים שבהם הפעיל הצבא לחץ על משפחות שאחד מבניהן מבוקש על-ידי שלטונות הביטחון.

עיתון **הארץ** פרסם בסוף אפריל את סיפורה של משפחת שהואן מחאן יונס. במשך 39 יום נאלצו תשעה מבני המשפחה להתייצב במטה המימשל בחאן-יונס ולהמתין יום יום מבוקר עד ערב, לאחר שתעודות הזהות שלהם הוחרמו, בניסיון ללחוץ עליהם להסגיר את אחד מבני המשפחה שהיה מבוקש. התעודות הוחזרו לבני משפחת שהואן אחרי 39 ימים בהתערבות **בצלם**.

ב-21.5.91 פורסמה **בחדשות** תלונתו של מוחמד עמאר, גם הוא מחאן-יונס. תעודות הזהות שלו ושל ארבעה מילדיו הוחרמו, ובמשך ארבעה חודשים הוכרחו חמישתם להתייצב מדי יום בבניין המימשל, כאמצעי לחץ להסגרת בנו מחמוד, המבוקש למעלה משנה.

ממשרד מתאם הפעולות בשטחים נמסר **חדשות** כי תעודות הזהות אכן נלקחו מהמשפחה ויוחזרו ביום פרסום הכתבה או למחרת. על אף ההבטחה הזאת, התברר **לבצלם** כי עד היום לא הוחזרו תעודות הזהות לבני משפחת עמאר וכי הם עדיין נאלצים להתייצב יום-יום, מבוקר עד ערב, בבנין המימשל, בחאן-יונס. גם בני משפחת שהואן וגם בני משפחת עמאר, סיפרו על איומים, כולל איומים בעלי אופי מיני, מכות, התפרצויות לבתיהם, שבירת חפצים והפיכת הבית.

ביום 24.5.91 נחתם ופורסם צו מס' 1276, הקובע את המקרים והתנאים שבהם מותר ליטול תעודת זהות מתושב השטחים*:

1. לצורך הבטחת ביצועה של הוראה חוקית מכוח סעיפים 288 ב' ו/או 91א' לצו בדבר הוראות ביטחון (הסרת מחסומים ומחיקת סיסמאות).
2. לצורך הבטחת התייצבות לפי הוראה שניתנה

* מתוך הודעה של פרקליטות המדינה, שנמסרה ביום 17.9.90 לבג"צ, בעקבות עתירה שהגישה האגודה לזכויות האזרח בשם תושב פלסטיני שתעודת הזהות שלו הוחרמה.

עדותה של תושבת מחנה הפליטים דהיישה, גב' מרים שאהדה (ת.ז. 4-93498062), בת 47, שנמסרה ב-13.5.91 לבאסס עיד.

בתאריך 2.4.91 בשעה 20:30 חיילים דפקו בדלת, פתחנו להם, החיילים עצרו את שני ילדי, גמאל בן 24 ועדנאן בן 19. לקחו אותם לאוהלים במימשל של בית-לחם שם נעצרו לשבוע. במהלך השבוע נחקרו על מקום הימצאו על אחיהם המבוקש טלאל בן ה-26, ושוי ללא ילדים.

מאז אותו יום נכנסים החיילים יום יום לבית ומפזרים את הבגדים על הרצפה. החיילים נכנסים לבית בין 4-5 פעמים ביום.

באחד הימים, החיילים נכנסו לתוך הבית שלוש פעמים בין השעות 08:00-10:00. באחד הימים בשעה 04:30 לפנות בוקר, נכנסו החיילים לתוך הבית של הבן המבוקש המהווה חלק מהבית. שישה חיילים ישבו על הכסאות שבסלון ואני ישבתי יחד איתם.

החיילים עצמו את עיניהם וכנראה ישנו, השינה שלהם נמשכה קרוב ל-3 שעות.

כאשר התעוררו, אמרו לי החיילים "אתם לא מכבדים את אורחיהם ועושים להם קפה?". אני אמרתי שאנחנו עושים קפה לחברינו וידידנו ואם אתם רוצים קפה, תשלמו כסף עבורו.

בתאריך 9.5.91 היתה שביתה כללית וילדי ישנו מאוחר מהרגיל. בשעה 09:30 נכנסו 5 חיילים לתוך הבית והתפזרו בתוך החדרים. הבן שלי ואאל, בן ה-12, נלקח על-ידי קבוצת חיילים אל תוך אחד החדרים. החיילים החלו להוציא את הבגדים שלנו מתוך כל הארונות של הבית ולפזר אותם על הרצפה. לאחר שהוציאו את הבגדים ביקשו מאיתנו (ממני ומילדי) להעביר את הבגדים, אחד אחד, לחדר אחר. באותה שעה צעירי המחנה הקיפו את הבית והחלו ליידות אבנים לעבר החיילים שבבית, חייל אחד נפצע מאבן והחיילים עזבו את הבית.

באסס עיד מוסיף:

ביום שביקרתי אצל המשפחה ראיתי את כל בגדיהם מפוזרים על הרצפה, קופסאות שימורים זרוקות על הרצפה, בחדר הילדים ערימות של בגדים, בחדר השינה של הבן כל בגדי האשה זרוקים ומיטת השינה הפוכה. ספרים ומחברות מפוזרים וקרועים, ספות שהכיסוי שלהן קרוע, תמונות ממוסגרות זרוקות על הרצפה.

כאשר שאלתי למה אינם מסדרים, השיבה: "למה לסדר, אנחנו בעצם ממתנינים להם שיבואו".

האם סיפרה לי עוד שמספר פעמים רדפו החיילים אחרי אשת הבן בגיף צבאי, על מנת לבדוק האם היא הולכת לפגוש את בעלה.

החיילים לקחו גם תמונה גדולה של הבן המבוקש ואשתו. האם מספרת, שהבן המבוקש טלאל לא היה בבית מזה 3 חודשים, ושהחיילים, הם מאותן קבוצות חיילים המסיירות כל יום במחנה. בכל פעם שהחיילים נכנסים לביתה, הם שוהים בו כ-2-3 שעות.

עדותה של תושבת מחנה הפליטים דהיישה ג'מילה אלעישה, בת 50 (ת.ז. 2-98443112), שנמסרה ב-13.5.91 לבאסס עיד.

ביום 11.5.91, בשעה 02:30 לפנות בוקר, דפקו חיילים בדלת. פתחתי להם, הם היו שמונה. שישה מהחיילים נכנסו לבית והורו לי להעביר מחדר אחד לחדר הסמוך לו את כל תכולתו. אמרתי שאני מסרבת לעשות זאת, אני בת 50 וגם אם אני אמות לא אעביר את החפצים. העזתי לומר זאת אחרי שפעמים רבות בשבועות האחרונים כבר הזזתי והעברתי דברים על-פי דרישת החיילים.

חייל אחד איים עלי שיכה אותי אם אסרב, אך לא נגע בי למרות שסירבתי. חייל אחר התחיל להעיר את בן הבית, ראמו בן ה-6, שחי אצלי בדרך כלל. החייל סטר לילד סטירות קלות על פניו על-מנת להעיר אותו. הילד התעורר, כשהבחין בחייל חמוש התחיל לבכות ולצעוק: "סבתי", "סבתי". החייל תפס את הילד בכתף והקים אותו מהמזרון. מייד קפצתי ותפסתי את הילד.

החייל שאל אותי איפה הודו מוחמד (הבן המבוקש, בן 20). אני ברחתי החוצה, והחייל קרא לעברי שהוא יעצור אותי על הפרת עוצר (המחנה היה בעוצר באותו יום). פחדתי וחזרתי אל הבית.

החיילים עלו לקומה השנייה, שם גר בני השני (לא מבוקש). כשראיתי אותם עולים פחדתי שיעשו לו משהו. קמתי והתחלתי להעביר דברים מחדר לחדר, האירוע נמשך כשעה.

בעבר, לפני כ-10 ימים, הגיעו 8 חיילים לבית בשעה 22:00, ועלו לקומה השנייה אל בני הנשוי. הם דפקו בדלת, הבן פתח להם והחיילים אמרו לו לפתוח את הטלוויזיה בגלל שיש משחק כדורגל שהם רצו לראות. החיילים ישבו בסלון וצפו בטלוויזיה עד השעה אחת לפנות בוקר. לאחר מכן הם עזבו, לא חיפשו ולא ביקשו להעביר ציוד.

עדותה של כוותר' (ת.ז. 1-91027174), בת 21, בתה של ג'מילה אלעיסה, שנמסרה ב-13.5.91 לבאסם עיד.

בסוף אפריל 1991, ישבנו בלילה וציפינו בסרט טלוויזיה. החיילים נכנסו הביתה. אחד החיילים קרא לאמי ושאל אותה איך מעבירים את השידור לתחנה בישראל. חייל אחר העביר את השידור לתחנת ישראל. אני קמתי וכיביתי את הטלוויזיה. החייל שאל מה קרה, אמרתי: "אתה לא צריך להיות כאן", אך החייל ענה שהוא יכול לעשות בבית מה שהוא רוצה. החיילים התעצבנו והוציאו בגדים מהארונות ופיזרו אותם על הרצפה ואח"כ עזבו. מוחמד (האח המבוקש) לא היה בבית חודש מראשית חודש מארס 1991 עד היום. החיילים החלו להגיע לביתנו כל יום יותר מפעם ביום.

בתאריך 27.4.91 בשעה 16:00 נכנסו 8 חיילים לבית הייתי לבד. החיילים שאלו על אמי ואבי, השבתי שהם אינם. השכנה נכנסה. החיילים שאלו אותי לגילי, עניתי שאני בת 21. הם שאלו מדוע אינני נשואה למרות שאני יפה. השכנה התערבה ואמרה שזה לא עניינם. החיילים גרשו את השכנה החוצה, וגם אני רצתי החוצה כי לא רציתי להישאר לבד עם החיילים. הם רדפו אחרי ואיימו עלי בנשק. סירבתי לחזור ללא השכנה. הם הסכימו וחזרתי איתם לבית

עם השכנה. בבית פיזרו החיילים בגדים על הרצפה וחיפשו תמונות של מוחמד. האירוע נמשך שעותיים.

באירוע אחר, תוך כדי חיפוש, שנערך ב-6.5.91 החיילים שברו טלוויזיה צבעונית ששוויה 800 דולר.

בחיפוש נוסף, שנערך למחרת, ב-7.5.91, החיילים רוקנו את התבלינים מהקופסאות ושפכו אותם על הרצפה, את הקופסאות זרקו לרחוב ושברו כוסות וספלים.

באסם עיד מוסיף: בביקורי בבית ראיתי בגדים מפוזרים על הרצפה, היה שבר בטלוויזיה אך המכשיר תקין ומשדר. ראיתי זכוכיות שבורות. לשאלתי מדוע אינם מסדרים את הבית, השיבו: "לא כדאי, החיילים עוד יחזרו".

ב-15.5.91 העביר **בצלם** את העדויות לסא"ל שלומי ציפורי מהפרקליטות הצבאית, וביקש לחקור את נסיבות האירועים המתוארים בהן. ב-7.6.91 התקבלה תשובת הפרקליטות הצבאית בה נאמר כי פניית **בצלם** הועברה לפרקליט פיקוד המרכז ועם סיום הבדיקה תינתן חוות דעת.

אנו דורשים כי החקירה בכל המקרים המתוארים כאן תמוצה עד תום וכי האחראים לכל הפעולות הלא-חוקיות הללו יועמדו לדין.

ביצ'לם

הרוגי חודש מאי - ניתוח הנתונים

הרוגי האינתיפאדה

בחודש מאי 1991 נהרגו בשטחים, לפי נתוני **בצלם**, 12 פלסטינים מירי כוחות הביטחון, מהם 9 בגדה המערבית ו-3 ברצועת עזה (שניים מההרוגים מתו מפצעים שנפצעו באפריל 1991 ואחד מת מפצעים שנפצעו במאי 1990). בין ההרוגים 3 ילדים, 1 בן 12 מהגדה המערבית ו-2 בני 15, אחד מהגדה המערבית והשני מרצועת עזה.

פלסטיני נוסף נורה למוות בידי משתף פעולה.

לפי סוכנות **אסושייטד פרס** נהרגו בחודש מאי 1991, 19 פלסטינים שנחשדו בשיתוף פעולה עם השלטונות.

בתוך תחומי הקו הירוק נדקר למוות אזרח **ישראלי אחד**, ככל הנראה מידי פלסטיני תושב השטחים.

פלסטיני אחד תושב הגדה המערבית נורה למוות ככל הנראה בידי אזרחים ישראלים.

מתחילת האינתיפאדה ועד לסוף חודש מאי 1991, נהרגו בשטחים 768 תושבים פלסטינים מידי כוחות הביטחון. מהם:

▲ מאש חיה (כולל כדורי פלסטיק ו"גומי") — 741

▲ פגיעות שאינן מאש חיה (מכות, כוויית, וכו') — 27

▲ ילדים: 163, מהם עד גיל 12 — 45

בגילאים 13-16 — 118.

לפחות 86 בני-אדם נוספים נפטרו זמן קצר לאחר חשיפה לגזאז מדמיע, מהם כ-30 תינוקות. קשה מבחינה רפואית להצביע על חשיפה לגזאז מדמיע כגורם ישיר ויחיד למוות.

37 פלסטינים נוספים נהרגו, ככל הנראה, מידי אזרחים ישראלים ו-11 נהרגו מידי משתפי פעולה.

בתקופה זו נהרגו בשטחים 12 חיילי צה"ל, 13

אזרחים ישראלים, מהם 3 פעוטות, ותיירת **אחת** מידי תושבים פלסטינים.

לפי סוכנות **אסושייטד פרס** נהרגו בשטחים מתחילת האינתיפאדה 394 פלסטינים שנחשדו בשיתוף פעולה עם השלטונות הישראליים.

בתוך תחומי הקו הירוק נהרגו בתקופה זו, על-פי דובר צה"ל, 32 אזרחים ישראלים, 4 תיירות ו-8 אנשי

כוחות הביטחון מידי פלסטינים תושבי השטחים.

לפחות 17 פלסטינים מהשטחים נהרגו מידי אזרחים ישראלים ו-1 נהרג מידי שוטר.

